

θικά από τους κατοίκους να συνεχίσω το έργο.

Ακουστήκαν ακόμη φόβοι για το ένδε-
χόμενο να υπάρξουν διαβολές σχετικά με
την οικονομική διαχείριση του Σχολικού
Συνεταιρισμού. "Όσο και αν το ένδεχόμενο
αυτό — πιστεύομε — είναι σπάνιο, πρέπει ό-
πωςδήποτε ν' αντιμετωπιστή.

Τονίστηκε ήδη ότι ο Συνεταιρισμός πρέ-
πει ν' αναλαμβάνη και να διαχειρίζεται έρ-
γασίες που δεν ξεπερνούν τα όνορα των
ικανοτήτων των παιδιών. "Έτσι όλα τα
παιδιά παρακολουθούν υπεύθυνα και συνει-
δητά την οικονομική κίνηση του Συνεται-
ρισμού τους. Τίποτα και κανείς, έξ άλλου,
δεν έμποδίζει το δάσκαλο, έπειτα από έγ-
κριση του οικείου Έπιθεωρητή Δημοτικών
Σχολείων, να ζητή κατά καιρούς έλεγχο
των βιβλίων του Σχολικού Συνεταιρισμού
από πρόσωπα που έχουν σχετική γνώση
και πείρα.

Υπάρχουν όμως και δυσκολίες έσωτερι-
κές. Αυτές θα μπορούσαμε να τις ονομάσω-
με γόνιμες δυσκολίες.

Πού θά βρηθ τα χρήματα για το πρώτο
ξεκίνημα ο Σχολικός Συνεταιρισμός, αν οι
γύρω δε βοηθήσουν υλικά; "Αν τα παιδιά
του Σχολείου τυχαίην να είναι τόσο φτω-
γά, πού να μην μπορούν να καταβάλουν κα-
θόλου χρηματική εισφορά;

"Ας μελητήση μαζί με τα παιδιά ο δά-
σκαλος τις δυσκολίες αυτές. "Αμέσως θά
νιώσουν τότε πώς άληθινα υπάρχουν έμπο-
δια στο σκοπό τους που ξεπερνούν τη δύ-
ναμη του καθενός χωριστά, που ζητούν να
τά άντικρίσουν όλοι μαζί, σαν ώλοκληρω-
μένη ένότητα. "Η συναίσθηση αυτή δίνει
ήδη πολλά. Γεννά άβιαστα στην ψυχή των
παιδιών τη συνεταιριστική συνείδηση, με
άλλα λόγια συνείδηση κοινωνική.

Τά μέσα από όλους μαζί θά βρεθούν με
κάποιο τρόπο: "Οργάνωση μιās γιορτής με
μικρό εισιτήριο, συνεισφορά σε είδος, συλ-
λογή χαμομηλιού, και τόσες άλλες δραστη-
ριότητες που με τη συλλογική προσπάθεια
μπορούν να εξασφαλίσουν πόρους στο Συνε-
ταιρισμό.

"Οργανική δυσκολία είναι πώς θά έγκλι-
ματιστή, πώς θά συγχωνευτή ο Συνεταιρι-
σμός στο έργο του Σχολείου ούσιαστικά και
ώλοκληρωμένα. Γιατί, αν μείνη σαν παρά-
πλευρη άπασχόληση των παιδιών, τά παι-
δαγωγικά του άποτελέσματα θά είναι πε-
νιχρά.

Πύρνας της δυσκολίας αυτής είναι το
πώς θά προσαρμοστή το Σχολείο σε νέες
μεθόδους άγωγής και διδασκαλίας.

Βάση κάθε άγωγής είναι η πειθαρχία.
"Ο Σχολικός Συνεταιρισμός άπαιτεί και έ-
πιβάλλει μιά νέα πειθαρχία που τη χαρα-

κτηρίζει ίσοροπία σταθερή άνάμεσα στην
έπιβολή του δασκάλου και την έλευθερία
των παιδιών.

"Αν κανείς πιστεύη πώς είναι ακατόρθω-
το ή έστω έξαιρετικά δύσκολο να αφήνη τα
παιδιά να σκέπτονται άνεξάρτητα και να
δρουν έλεύθερα, χωρίς αυτό να σημαίην
παρκαμερισμό του κóρου του και παιδική
άσυδοσία, καλύτερα είναι να μην καταπι-
στή με την έφαρμογή του συστήματος. Για-
τί νέα συστήματα δεν μπορούν να έφαρμο-
στούν με παλαιό πνεύμα.

"Αν όμως έχη πηγαία άγάπη και έμπι-
στοσύνη στο παιδί, αν θέληη να του παρα-
σταθή σαν οδηγός, για να γίνη άξιον να χε-
ράξη σιγά σιγά το κóρο της ζωής του, άς
δοκιμάση το σύστημα. "Αρκεί να έχη πολ-
λήν ύπομονη. Γιατί κανέναν παιδαγωγικό
σύστημα — ούτε φυσικό ο Σχολικός Συνε-
ταιρισμός — δεν κρατεί το μηχανικό ραβδί
των παρμιθιών, που μεταμορφώνει σε μιέ
στιγμή ριζικά συμπεριφορά και στάση στη
ζωή, διαμορφωμένη μέσα σε μακρόχρονη
ίστορική και εκπαιδευτική συνθήκη. Μιέ
άν δεν μεταμορφώνη, όπωςδήποτε ο Σχο-
λικός Συνεταιρισμός καλύτερ είναι, αίσθη-
τή συμπεριφορά, άρκεί να έφαρμόζεται με
στοχασμό και με ύπομονη. Βάση για την
έπιτυχία θά είναι η άγνή διάθεση του δα-
σάλου, που τά παιδιά θά τη διασθανθούν
και για αυτό θά τον πλησιάσουν με έμπι-
στοσύνη, με έσωτερικό σεβασμό, με άγάπη.

"Όσο για τη διδακτική πλευρά, αυτόνη
το είναι ότι ο Σχολικός Συνεταιρισμός έχει
τη θέση του σ' ένα πραγματικό Σχολείο
έργασιας, όπου τη βάση για τη μάθηση τη
δίνουν η άυτενεργή παρατήρηση και έρευνα:
ο πειραματισμός, ο συνδυασμός θεωρίας και
πράξης. Σε ένα Σχολείο, όπου η μνημη
κρατεί τη θέση που της άνήκει και δεν έκ-
τοπίζει την άμεση αντίληψη, την κρίση
την έμφυτη δημιουργική όρημη, όπου η μά-
θηση δε συμπιέζει την προσωπικότητα, άλ-
λά τη βοηθεί να άνθιση σε όλη την πρωτο-
τυπία της.

"Ακούονται κάποτε και έπιφυλάξεις σφ-
τικές με την ήλικία των παιδιών του Δη-
μοτικού Σχολείου.

Είναι όμως γνωστό ότι το παιδί σε έ-
νια του χρόνια μπορεί να δέχεται άνω-
μοιά και να ένεργη με κάποια άυτονομία.
Στά δέκα του χρόνια πιά μπορεί και πεί-
πει να παίρνη έπάνω του καθήκοντα και
εύθνες, μπορεί και πρέπει να μαθαίην να
ζη σε μιά ώργανωμένη παιδική κοινωνία.

"Ας μη νομίζομε ότι τά άγορόπαιδα έ-
στερούν σε πρωτοβουλία και φυσική κρηση.
Τό άντίθετο. Είναι περισσότερο σοβαρά και
ώριμάζουν γρηγορότερα, έστω κι' αν ύστε-